

Słów kilka o korzystaniu z materiałów dostępnych w Internecie i licencjach Creative Commons.

Każdy z nas niejednokrotnie w swojej pracy korzystał z materiałów pobranych z sieci (zdjęć/grafik/nagrań). Niektórzy tworzą tego typu treści, oraz udostępniają je za pośrednictwem Internetu innym użytkownikom. Mało kto jednak zadaje sobie pytanie czy korzystamy z tych materiałów w sposób zgodny z prawem? Czy materiały, które udostępniamy mogą być bez obawy wykorzystane przez innych w sposób legalny? Sytuacja oczywiście zależy od sposobu wykorzystania, oraz pochodzenia materiałów, i dotyczy bardzo złożonego problemu praw autorskich - nie sposób go omówić w krótkiej formie artykułu. Niemniej szukając prostych rozwiązań warto jest skupić się nad dwoma najbardziej popularnymi alternatywami udostępniania/pobierania materiałów:

1. Korzystanie z bezpiecznych komercyjnych źródeł – materiały udostępnione na określonych w licencji warunkach, odpłatne, bądź nie (patrz np.: <http://www.scholaris.pl/>, nauczyciel.pl, edusensus.pl)
2. Korzystanie z źródeł oferujących materiały na tak zwanych otwartych - wolnych licencjach (determinujące możliwe odpłatne/nieodpłatne wykorzystanie)

W zależności od naszych potrzeb i dostępności materiałów, samodzielnie musimy wybrać preferowane źródło. Ponieważ warunki licencji komercyjnych usług mogą znacząco różnić się w sposobie licencjonowania udostępnianych treści, warto skupić się na omówieniu coraz bardziej rozpropagowanych otwartych licencjach w tym w szczególności na licencjach typu Creative Commons.

Dlaczego to takie ważne?

W naszym społeczeństwie coraz bardziej rośnie świadomość autorskich praw majątkowych, zaczynamy rozumieć, dlaczego nie powinno się korzystać z pirackiego oprogramowania, filmów czy muzyki. Musimy mieć świadomość, że poza bezsprzeczną moralną wadą takiego postępowania, jest ono niezgodne z prawem. Do niedawna wielu z nas tłumaczyło sobie łamanie praw autorskich (kserowanie ćwiczeń, kopiowanie chronionych prawem autorskim materiałów) brakiem alternatywy. Obecnie mamy alternatywę z ogromnym bogactwem zasobów i powinniśmy umieć z niej korzystać.

W dużej mierze taki stan rzeczy zawdzięczamy ruchowi otwartego dostępu (ang. Open Access, OA). Opisując otwarte rozwiązania (materiały czy oprogramowanie), dawniej korzystano z angielskiego określenia „FREE” które nie było jednoznaczne. Angielskie „free” - może znaczyć między innymi „wolny” lub „darmowy” (nie odpłatny). Różnica w kontekście praw autorskich i majątkowych praw autorskich jest zasadnicza. Dlatego obecnie wyróżnia się dwa modele OA: otwarty dostęp typu gratis oraz libre. *(Szerzej na ten temat w materiale źródłowym: <http://centrumcyfrowe.pl/czytelnia/wolne-licencje-w-nauce-instrukcja/>)*

Czym są licencje Creative Commons?

Licencje Creative Commons to metoda prostego dla autorów i konsumentów twórczości, korzystania z prawa autorskiego umożliwiająca swobodne i w zgodzie z literą prawa dzielenie się twórczością. Jako autorzy zyskujemy możliwość łatwego udostępniania i rozpowszechniania prac oraz określania, na co pozwalamy odbiorcom.

Jako użytkownicy, dowiadujemy się na jakich warunkach możemy korzystać z danego materiału, oraz do jakich celów możemy go użyć.

Licencje CC działają, jako powszechnie dostępne wzory umów licencyjnych niewyłącznych, co oznacza, że nie potrzeba formy pisemnej, aby ich udzielić. Licencje są nieodpłatne i niewyłączne, czyli obowiązują każdego, kto korzysta z dostępnego na tej licencji utworu, bez ograniczeń czasowych i terytorialnych.

Licencji można używać nie tylko dla materiałów elektronicznych, ale również drukowanych, czy innych przejawów autorskiej twórczości.

(Więcej informacji na ten temat można znaleźć w publikacji „Wolne licencje w nauce. Instrukcja” dostępnej pod adresem : <http://centrumcyfrowe.pl/czytelnia/wolne-licencje-w-nauce-instrukcja/>)

Z praktycznego punktu widzenia, bardzo istotne jest abyśmy zrozumieli „kodowanie” znaków licencji CC, tak, aby swobodnie rozróżniać, które zastosowania danego materiału są dopuszczalne.

Często licencje CC oznaczane w obrazkowy sposób za pomocą piktogramów wskazujących warunki licencji. Poszczególne piktogramy wraz z najczęściej stosowanymi wariantami licencji znajdują się na następnej stronie w formie wygodnej do wydrukowania i przyswojenia.

Drugą niezbędną umiejętnością, jest określanie jaki rodzaj licencji nas interesuje podczas wyszukiwania materiałów. Czy planujemy wyszukane treści przerabiać, używać komercyjnie czy nie. Najprostszym sposobem jest skorzystanie z wyszukiwarki pod adresem : <http://search.creativecommons.org/>

Alternatywnie, w popularnych wyszukiwarkach (np. google.com) w ustawieniach zaawansowanych wyszukiwania można określić, jaki typ licencji powinny mieć materiały, które wyszukujemy.

Dla autorów dostępne jest również proste narzędzie dopasowywania-generowania właściwej licencji, znajduje się na stronie: <http://creativecommons.org/>

Opracował: mgr Wiktor Fabiański,

Członek Rady Programowej

Projekt „Uwaga! Sposób na sukces” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- uznanie autorstwa (skrót by – ang. attribution)

wolno kopiować, rozprowadzać, przedstawiać i wykonywać objęty prawem autorskim utwór oraz opracowane na jego podstawie utwory zależne, pod warunkiem że zostanie przywołane nazwisko autora pierwowzoru.

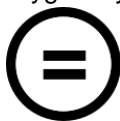
- użycie niekomercyjne (nc – ang. non-commercial)

wolno kopiować, rozprowadzać, przedstawiać i wykonywać objęty prawem autorskim utwór oraz inne utwory opracowane na jego podstawie, ale nie można czerpać z tego tytułu korzyści finansowych.

- na tych samych warunkach (sa – ang. share-alike)

wolno rozprowadzać utwory zależne jedynie na licencji identycznej jak ta, na jakiej udostępniono utwór oryginalny.

- bez utworów zależnych, (nd – ang. non derivatives)

wolno kopiować, rozprowadzać, przedstawiać i wykonywać utwór jedynie w jego oryginalnej postaci. Tworzenie utworów zależnych nie jest dozwolone.

CC-BY

BY	kopiować	zmieniać i remiksować	rozpowszechniać	przedstawiać i wykonywać	musisz tylko oznaczyć autora oryginału
Ten utwór możesz za darmo:					

Uznanie autorstwa 3.0 Polska – Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie pod warunkiem oznaczenia autorstwa. Jest to licencja gwarantująca najszerze swobody licencjobjory. <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/pl/>

CC-BYSA

BY-SA	kopiować	zmieniać i remiksować	rozpowszechniać	przedstawiać i wykonywać	ale musisz udostępnić go na tej samej licencji	i musisz oznaczyć autora oryginału
Ten utwór możesz za darmo:						

Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 3.0 Polska – Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja. Jest to licencja używana przez Wikipedię i jej siostrzane projekty. <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/pl/>